

Η βιώσιμη (αειφορική) ανάπτυξη, η προοδευτική μείωση της οικονομικής ανάπτυξης - Ο προσανατολισμός της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην τοπική κοινωνία

Κωνσταντινόπουλος Π. Συμεών, ειδικός επιστήμων, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας - Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας

Λέξεις κλειδιά: ανάπτυξη, βιώσιμη ανάπτυξη, οικολογική κρίση, παγκοσμιοποίηση, η προοδευτική μείωση της οικονομικής ανάπτυξης, τα έξι r: revaluer, restructurer, redistribuer, réduire, réutiliser, recycler, οι τοπικές κοινωνίες, το Global Rivers Environmental Education Network (GREEN), η αποκέντρωση, η ποιοτική εκπαίδευση, η προστασία του περιβάλλοντος, ο αλτρουισμός ως παιδαγωγική αξία, το μεταμοντέρνο άτομο, ο οικο-πολίτης (homo oecologicus, ecocitizen).

Περίληψη

Ανάλυση του όρου της «ανάπτυξης». Οι πληγές της υπο-ανάπτυξης και οι υπερβάσεις της «κακής» ανάπτυξης, ως αιτίες της οικολογικής κρίσης. Ο δείκτης της αληθινής προόδου (le Genuine Progress Indicator). Η αποτυχία του δικού μας μοντέλου **βιώσιμη ανάπτυξη** να εναρμονίσει την ανθρώπινη δραστηριότητα και τους πόρους του πλανήτη. Η αντιφατικότητα των όρων **βιώσιμος και ανάπτυξη** στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Η προοδευτική μείωση της οικονομικής ανάπτυξης ως μοντέλο για τη σωτηρία της ζωής πάνω στον πλανήτη. Πώς μπορεί να επιτευχθεί η προοδευτική μείωση της οικονομικής ανάπτυξης. Τα έξι r: réévaluer, restructurer, redistribuer, réduire, réutiliser, recycler.

Οι τοπικές κοινωνίες και η επίλυση τοπικών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Το παράδειγμα του Global Rivers Environmental Education Network (GREEN). Οι τοπικές κοινωνίες ως παράδειγμα αποκέντρωσης του πατερναλιστικού εκπαιδευτικού μας συστήματος. Η διάχυση μιας εκπαίδευσης, η οποία στοχεύει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και την εξασφάλιση της καθολικής και ισότιμης πρόσβασης των παιδιών μας σε μια γνώση σύγχρονη, ποιοτικά αναβαθμισμένη και προστατευτική του περιβάλλοντος. Η καλλιέργεια του αλτρουισμού και της συνεργασίας παράλληλα με την άμιλλα. Η δημιουργία ενός μετα-μοντέρνου υποκειμένου. Ο οικο-πολίτης

Σκοπός εργασίας

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να καταδειχθεί ότι:

α. είναι επείγον να γίνει αντικατάσταση του σημερινού δυτικού μοντέλου ανάπτυξης στο παγκοσμιοποιημένο κόσμο από το μοντέλο της προοδευτικής μείωσης της οικονομικής ανάπτυξης. Να γίνει χρήση διαφορετικών μοντέλων ανάπτυξης για τις αναπτυσσόμενες χώρες και τον Τρίτο Κόσμο. Οι ατομικές αλλαγές στη συμπεριφορά, που επιδιώκονται από το εκπαιδευτικό σύστημα της κάθε χώρας, δεν επαρκούν αν ταυτόχρονα δεν προκληθεί μια οικολογική αλλαγή στις οικονομικές δομές και στα κοινωνικά συστήματα. Προς τούτο είναι απαραίτητος και πάλι ο οικολογικά και πολιτικά διαμορφωμένος πολίτης, ήτοι ο οικο-πολίτης

β. οι τοπικές κοινωνίες είναι ο χώρος της επίλυσης τοπικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και αποκέντρωσης του πατερναλιστικού εκπαιδευτικού μας συστήματος. Με το σύνθημα «δράσε τοπικά αλλά σκέψου πλανητικά» αποσκοπείται η δημιουργία ενός μετα-μοντέρνου υποκειμένου, ενός οικο-πολίτη, ο οποίος θα είναι σε θέση να ταχθεί υπέρ της φύσης και της ζωής.

Θεωρητικό υπόβαθρο

Στο πρώτο μέρος θα γίνει ανάλυση του όρου ανάπτυξη θα ασκηθεί κριτική στη βιώσιμη (αειφορική) ανάπτυξη και θα επισημανθεί η αναγκαιότητα ενός άλλου μοντέλου, ήτοι της προοδευτικής μείωσης της οικονομικής ανάπτυξης στις αναπτυγμένες χώρες.

Στο δεύτερο μέρος θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά στις τοπικές κοινωνίες ως χώρου δράσης και διαμόρφωσης του οικο-πολίτη

Τα αποτελέσματα

Βασικό αποτέλεσμα της παρούσας εργασίας είναι η επισημάνση της αναγκαιότητας αντικατάστασης του σημερινού μοντέλου της βιώσιμης ανάπτυξης από το μοντέλο της προοδευτικής μείωσης της οικονομικής ανάπτυξης στις αναπτυγμένες χώρες και η διαμόρφωση από τις τοπικές κοινωνίες του οικο-πολίτη.

Συζήτηση

Επίκεντρο της συζήτησης θα γίνει: α) η βιώσιμη ανάπτυξη και η αναγκαιότητα της δημιουργίας ενός άλλου μοντέλου, ήτοι της προοδευτικής μείωσης της οικονομικής ανάπτυξης και β) οι τοπικές κοινωνίες ως χώρος αποκέντρωσης και διαμόρφωσης ενός μετα-μοντέρνου ατόμου, του οικο-πολίτη.

Βιβλιογραφία

- Γεωργόπουλος Α. (2002): «Περιβαλλοντική ηθική». Gutenberg-Δαρδανός, Αθήνα.
- Γεωργόπουλος Α. (2004): Μερικά Κομβικά Ζητήματα/Προκλήσεις Μπροστά στον 21ο αιώνα. Στη: Σύγχρονη Εκπαίδευση, τεύχ.134, σελ. 128-143.
- Καλαϊτζίδης Δημήτρης/Ουζούνης Κωνσταντίνος (2000): Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Θεωρία και πράξη. Εκδόσεις: Σπανίδης, Ξάνθη.
- Καλαϊτζίδης, Δημήτρης (1999-2000): «Τα αποτελέσματα του 1^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε.». Στο: για την περιβαλλοντική ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, τεύχ. 17-18, σ. 4-9.
- Καστοριάδης Κορνήλιος (1998): «Η ορθολογικότητα του καπιταλισμού». Εκδόσεις ύψιλον/βιβλία, Αθήνα.
- Κωνσταντινόπουλος Συμεών (2004): «Η Οικολογική Κρίση και η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση», Φλώρινα.
- Νανόπουλος Δημήτρης (2003): Το σύμπαν θα υπάρχει για πάντα. Στην: Η Καθημερινή, 25 Μαΐου, (Συνέντευξη στην Τασούλα Καραϊσκάκη).
- Παπαδημητρίου, Ε. (2002): «Ο Μύθος της Αειφορίας. Για μια ρήξη με το κυρίαρχο αναπτυξιακό μοντέλο και το ιδεολόγημα της προόδου». Στην Οικοτοπία, τ. 20, σελ. 43-45.
- Τσουκαλής Λουκάς (2001): «Μαζική παιδεία και ποιότητα ΑΕΙ. Στην: «Η Καθημερινή», 14/10/2001.
- Χρυσάφιδης, Κ. (1999): «Μπορεί η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση να Αλλάξει τη Ζωή του Ελληνικού Σχολείου;». Στο: για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τ. 15-16, σ. 4-10.
- Bihl, Alain/Pfefferkorn, Roland (2001): «L' égalité des chances contre l' égalité». Στη: Le Monde Diplomatique, Septembre.

- Gibert Rist (1996) : Le Developpement. Histoire d' une croyance occidentale. Presse de Sciences Po, Paris.
- Hollmann Herbert: (1992) «Computer-Netzwerke in der Umwelterziehung». In Modelle zur Umwelterziehung in der Bundesrepublik Deutschland. Band 4: Deutsche Gesellschaft für Umwelterziehung e. V. (DGU) und Pädagogik der Naturwissenschaften an der Universität Kiel (IPN).
- Jacquard Albert: «Finitude de notre domaine» (2004). Στη: Le Monde Diplomatique, Mai.
- Latouche Serge (2001): «Les mirages de l' occidentalisation du monde». Στη: Le Monde Diplomatique, Mai.
- Le Figaro, 6/12/2003.
- Lutz, R. (1984): «Die sanfte Wende. Aufbruch ins ökologische Zeitalter, München.
- Verbeek Bernhard (1998): Anthropologie der Umwelt-zerstörung». Primus Verl. Darmstadt.
- Weinbrenner Peter (1987): Umwelterziehung im Fach Arbeitslehre/Wirtschaft.. In: Calließ Jörg/Lob E. Reinhold (Hrsg.). Band 2: Praxis der Umwelt-und Friedenserziehung, Düsseldorf.